

Behov for at styrke Danmark som grønt testland

Danmark har en ambition om at være internationalt førende i forhold til at finde løsninger på globale udfordringer – fx i forhold til klimaudfordringerne – og samtidig skabe danske produkter, jobs og eksport. Det kræver – udover investeringer i forskning og kompetencer – øget investeringer i test-, demonstration- og udviklingsfaciliteter. Det påpeges i flere aktuelle undersøgelser og ekspertgrupper ^[1]. Markedet kan ikke alene sikre, at danske myndigheder og virksomheder – særligt de mindre – har den rette adgang til grønne test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter. Der er derfor behov for, at det offentlige og private går sammen om udarbejdelse af strategi og fælles retning for samfinansiering af grønne test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter. I nærværende notat forslås en 3-trinsproces: Kortlægning, prioritering og strategi for investeringer fremadrettet.

Danmark kæmper med en række udfordringer omkring at færre danske virksomheder udfører egen forskning og udvikling samt en lav grad af eksport af mellem- og højteknologiske produkter sammenlignet med udlandet. Eksempelvis er antallet af FoU-aktive virksomheder i Danmark faldet med 25 procent fra 2009 til 2013 (Uddannelse- og Forskningsministeriet, 2018). Og omtrent halvdelen af alle danske eksportprodukter er mellem- eller højteknologiprodukter. Det er lavere end gennemsnittet i EU, hvor knap 57 procent er mellem eller højteknologiprodukter (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2019).

Danmarks udbytte af forsknings- og innovationsindsatsen er således under pres. Og vi må forstærke kæden fra grundforskning til den markedsnære udvikling, test og demonstration. Gode testfaciliteter har altid været afgørende for dansk industris internationale konkurrenceevne af flere årsager. Det er fx:

- Udvikle og forbedre teknologi og metoder
- Dokumentere, at virksomhederne efterlever standarder eller normer
- Teste produkter og processer i den sammenhæng, hvor de vil blive anvendt.

Danske myndigheder og virksomheders adgang til gode testfaciliteter er blevet endnu mere aktuelt ved den grønne omstilling, som Danmark og resten af verden er trådt ind i. Den globale efterspørgsel efter grønne teknologier forventes at stige væsentligt op til 2050. Bare inden for grøn energi har DAMVAD og DTU beregnet en efterspørgsel årligt på 788 mia. dollars op til 2050. Samtidig ønsker flertallet af partier i Folketinget at løfte bevillingen til grøn forskning til og med 2024 til 2,3 mia. kr. årligt. Grøn forskning, hvor teknisk og naturvidenskabelig forskning bør spille en væsentlig rolle. Men Danmark kan ikke få optimalt udbytte af den øget grønne forskning og globale efterspørgsel efter grønne teknologier, hvis en tand i tandhjulet i den samlede værdikæde fra ide til produkt på markedet ikke fungerer optimalt. Der er behov for at få styrket ikke bare de grønne testfaciliteter i Danmark – men testfaciliteter i det hele taget. For at styrke klimaet men også for at styrke

^[1] GTS (2020) "Virksomhedernes efterspørgsel efter test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter" <https://gts-net.dk/virksomhedernes-efterspoergsel-efter-test-demonstrations-og-udviklingsfaciliteter/> Klimapartnerskabet for Fødevarer- og Landbrugssektoren (2020): <https://lf.dk/aktuelt/nyhe-der/2020/marts/rapport-fra-klimapartnerskabet/>;

Megavind (2020) "Megavind Annual Research & Innovation Agenda 2020" <https://megavind.winddenmark.dk/sites/megavind.winddenmark.dk/files/media/document/Megavind%20Annual%20Research%20%26%20Innovation%20Agenda%202020%20-%20full%20report.pdf> Vækstteam for grøn energi og miljøteknologi (2019): "Anbefalinger fra Vækstteam for grøn energi og miljøteknologi – Danmark som frontløber i den grønne omstilling";

Det Nationale Bioøkonomipanel (2019): Bæredygtig byggekloster til fremtiden. https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Miljoe/Bioekonomi/baeredygtige_polymerer_FINAL-.pdf ; <https://megavind.winddenmark.dk/sites/megavind.winddenmark.dk/files/media/document/Megavind%20Annual%20Research%20%26%20Innovation%20Agenda%202020%20-%20full%20report.pdf>

myndighedsbetjeningen, dansk konkurrenceevne, eksport og dermed skabe flere danske grønne jobs.

Hvordan finansieres testfaciliteter i dag:

På finansloven finansieres der test, demonstration- og udviklingsfaciliteter gennem fx:

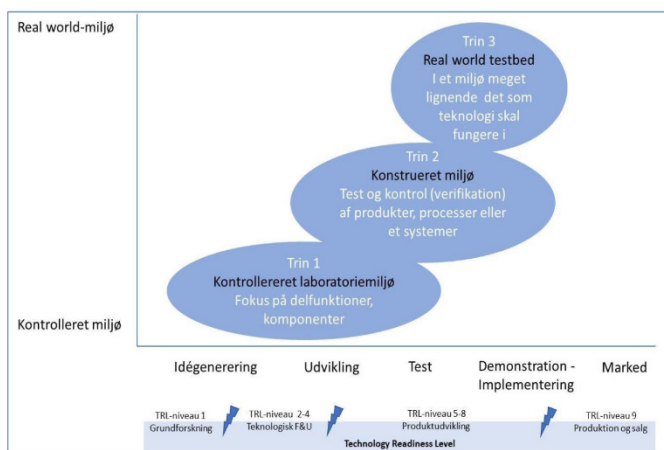
- Pulje til forskningsinfrastruktur på universiteter: 80 mia. kr. årligt
- Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter: 313 mio. kr. årligt.
- Dertil kommer en række puljer – fx har Energistyrelsen i 2019 givet tilsagn om støtte på 80 og 48 mio. kr. til to P2X-projektanlæg i henholdsvis Skive og Fredericia som resultat af udbuddet af energilagingspuljen

Kilde: Finansloven

Vi har ikke – på trods af vi indbyggermæssigt ikke er meget større end Hamborgområdet – overblikket over, hvilke test, demonstrations- og udviklingsfaciliteter vi har i Danmark inden for

det grønne område. Universiteterne har overblikket over egne faciliteter, De Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter har overblikket over egne faciliteter, forsyningssekskaberne har..... osv. Men der er ikke i dag et samlet overblik over eksisterende test, demonstrations- og udviklingsfaciliteter i landet i både den offentlige og private sektor. Og dermed er der heller ikke overblikket over, om de danske virksomheder har adgang til de rette faciliteter, hvor kæden eventuelt hopper af, og om der er særligt behov for nyinvesteringer.

Figur 1: Typologi for faciliteter til test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter

For en beskrivelse af TRL-niveauerne, se: <https://enspire.science/tri-scale-horizon-2020-erc-explained/>

Kilde: NESTA (2019): Testing Innovation in the Real World.

Samtidig gør det manglende overblik, at det ikke er nemt som fx mindre virksomhed at vide, hvor man skal henvende sig, hvis man skal have udviklet, testet og dokumenteret et nyt grønt produkt eller service. Det er typisk de mindre virksomheder, som ikke har ressourcerne til at investere i test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter, og de er derfor afhængig af at kunne købe sig adgang til faciliteter samtidig med en kompetent rådgivning. En analyse udarbejdet af GTS-foreningen viser, at 2/3 af virksomhederne mener, at deres udviklingsopgaver i stigende grad kræver adgang til en bred palet af både faciliteter, specialkompetencer og samarbejds-

partnere. Markedsmekanismerne kan derfor ikke alene løse udbuddet af relevante testfaciliteter – og overblikket over disse – selv. Det kræver politisk handling og offentlig understøttelse.

Vi anbefaler derfor en tretrins raket for at sikre, at Danmark bliver et førende grønt test-, demonstrations- og udviklingsland. Det er forudsætningen for, at Danmark får grønne produkter og services, som udvikles og produceres inden for de danske grænser og eksporteres til ind- og udland.

1. For det første skal vi have overblikket over de eksisterende test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter inden for det grønne område – både i den private og offentlige sektor. Overblikket kan være inden for udvalgte grønne missioner.
2. For det andet skal overblikket give anledning til at finde ud af, hvor mangler der test- og udviklings- og demonstrationsfaciliteter samtidig med en vurdering af, om de eksisterende faciliteter er tidssvarende. Teknologiudviklingen går meget hurtigt også på dette område.

3. For det tredje skal der på den baggrund udarbejdes en strategi for danske test- og udviklingsfaciliteter som ligger sporet for, hvilke faciliteter skal der investeres i de kommende 10 år, og hvordan skal de samfinansieres mellem stat og private aktører som eksempelvis fonde og virksomheder. Strategien og de konkrete initiativer skal udarbejdes i et partnerskab mellem offentlige og private aktører, så vi sikrer ejerskab og fælles retning i investeringerne. Relevante partnere i den sammenhæng er fx ministerier, kommuner, universiteter, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter, forsyningselskaber, klyngenetværk, private fonde og erhvervs-liv.

For en uddybelse af ovenstående forslag kan følgende kontaktes:

- Pernille Birch, Dansk Metal: pebi@danskmetal.dk; 2211 2561.
- Bjarke Lind, DI: bjli@di.dk; 2129 5134.
- Vibeke Schrøder, ATV: vs@atv.dk; 2250 5838.
- René Højmark, IDA: rth@ida.dk; 2434 1547